

Šestého dne poslal dóže k panu Lvovi, aby přišel do paláce, přeje-li si vidět, jaké obyčeje Benátčané zachovávají na soudech, jak volí proveditory a jiné krajské prefekty a jaké místo má dóže v senátě. Pan Lev odpověděl, že by to velmi rád viděl. Když jsme tam přišli, bylo našemu pánovi přikázáno, aby se posadil dóžeti po pravici. Dóže sám seděl na překrásném křesle, které převyšovalo všechna ostatní. Senátoři zasedali podle pořadí po celé délce síně, po stranách a uprostřed, v nižších lavicích. Myslím, že tam bylo dva nebo tři tisíce lidí.

25 V té schůzi byl tenkrát volen nějaký prefekt a stalo se takto: Naproti dóžecímu stolci stojí čtyři dřevěné sloupy, na nichž jsou postaveny jakési bubínky, uvnitř duté a mající nahoře otvory o nic větší, než aby bylo možné vstrčit do nich ruku. V těchto nádobách jsou kuličky dílem pozlacené, dílem postříbřené, dílem jen potažené tenoučkým hedvábím. Nejprve tedy povstane čtyřiaadvacet mužů. Každý z nich má v ruce pouzdro, z něhož vynímají ty bobule neboli kuličky, a obcházejíce síní rozdávají je, komu chtějí. Potom zase jiní jdou kolem, rovněž vynímají kuličky a obcházejíce síní opět je rozdělují těm, komu si přejí. A pak ještě jdou zase jiní a opět rozdávají ony kuličky těm, kdož se jim líbí. Po nich přijde ještě dalších čtyřiaadvacet mužů, pomalu obcházejí síní, vybírají kuličky od těch, kterým byly rozdány, shromažďují je a odevzdají opět jiným lidem, jak se jim líbí. Potom kuličky spočítají, zjistí, kolik kdo dostal, a ten, komu bylo dáno nejvíce kuliček zlatých, je zvolen prefektem a poslán do některého kraje podle rozhodnutí dóžete a senátu. Ale nikdy nevykonává svůj úřad déle než rok. Za 35 ten čas zbohatne tím, že mu přibude mnoho tisíc, ačkoli stát dostane důchody, které mu náležejí, v míře neztenčené.

Takto si volí Benátčané své úředníky. Volba je závislá na hlasování kuličkami, neboť nikdo, ani sám dóže, nemůže žádného úřadu dosáhnout podporou přízně přátelské nebo nějakého přibuzenství, nýbrž jen hlasováním. A to se děje tak, jak právě bylo zaznamenáno.

Nadpis: *dóže*: hlava státu v benátské republice – 18 *proveditory*: správní hodnostáře – 19 *prefekty*: správní úředníky; *v senátě*: benátský senát, nejvyšší rada státu, měl okolo pol. 15. stol. 60 členů, později ještě více; zasedání byla přítomna i řada vysokých státních úředníků, stěží však zasedalo opravdu tak velké množství osob, o jakém dále autor mluví

Poznámky ediční

Martin Křivoústý: Cesta do Jeruzaléma

– (V Brindisi a Lecce)

Latinské znění Cesty do Jeruzaléma (*Peregrinatio in Ierusalem*) je dochováno v rkpe APH (dř. Kap. Praž.) H 6/3, fol. 264a-271b. Naše ukázka je na fol. 264a/b. O českém překladu z r. 1573, dnes nezvěstném, psal J. Jireček, ČČM 35, 1861, 272n. – Překlad K. Hrdiny upravil B. Ryba.

Latinské znění ukázky:

Post hec venit ad Brindisse, que est civitas magna, sed pro magna parte desolata, unum quia est valde antiqua civitas, secundo quia una vice per pestem fere omnes homines perierunt. Quamvis hominum propterea est copia, quia repleverunt Sclawoni. In illa civitate omnia sunt in bono foro, presertim vinum. Et portus est ibi solemnissimus et firmus.

Deinde Licio, vulgariter Lete. Et est civitas solemnissima, pulchra et leta et magna et sunt in ea cuncta bona. Et est a portu in terra per octo miliaria. Ibi est semper estas et calor. Sed hoc est incredibile circa nos quod hic dicam, quod ibi sunt poma que ego comedi ad saturitatem, que semper florent, semper crescunt, semper maturescunt, semper sunt matura, et hoc in qualibet arbore et hoc dico in loco in quo fuimus circa moniales, et sunt dulcia et acida. Et ego valde mirabar aspiciens quod poma in una arbore simul et semel sunt omnium etatum sicut homines in civitate: aliqui senes, aliqui in fortitudine, aliqui iuvenes, aliqui in cunis. Et fuit tempore Februarii, quod est circa nos ridiculum, quod tunc sint ista illo tempore. Et ortus ille sumptuose paratus valde canalibus lapideis quadris pro aque ductu ad arbores in estate propter calorem. Et stetimus ibi circa illam civitatem bene per quatuor septimanas. Et ibi etiam rosmarinum in magna multitudine a portu eundo in civitatem, quod nobis focum faciebamus ex eo. O Licio, quam iocunda es! Et illa civitas habet in giro bene unum miliare nostrum et spatia circum undique pulchra.

Et in istis civitatibus, quamvis tanta bona habentur, adeo tamen nulla est devotio nec predicationes alicue. Sed sicut populus, sic sacerdos. Et fere in qualibet illarum est episcopus, bene pulsant incipiendo a medio noctis, sed nichil faciunt et sacerdotes multi et inutiles. Ista consideravi bene, quia volui videre, sicut est alicubi populus intelligens ac requirens deum. Ymmo non solum declinaverunt, sed omnes que sua sunt, querunt. Sed puto, quod numquam fuerunt in via Domini nec putant se male stare, cum nullus dicit eis, quia predicationes non sunt.

Deník panaše Jaroslava

– Cesta za králem Ludvíkem XI.

Zapsáno v rkpe Muz. I F 47; naše ukázka je na s. 7-9. V transkripci vydal nejprve Fr. Palacký, ČČM 1, 1827, část 1, 40-67, dále J. Kalousek, AČ 7, 1887, 427-445 a R. Urbánek, Ve službách Jiříka krále, Praha 1940, s. 1-30.

12 Albrecht] Albrecht *rkp* – 20 Reymys] Reymys *rkp* – 26 dvakrát] dwakrak *rkp* – 33 kněžíe *rkp*] tu *Pal*

Paměti Šaškovy

Šaškův cestopis byl napsán česky, ale nedochoval se. Vyšel poprvé teprve r. 1577 v Olomouci v lat. překladu Stanislava Pavlovského z Pavlovic. Nově jej vydal K. Hrdina, Commentarius brevis et iucundus itineris atque peregrinationis..., Praha 1951. Překlad do nové češtiny podal naposled B. Mathesius, jednak v knize Ve službách Jiříka krále, Praha 1940, kterou uspořádal a komentoval R. Urbánek, jednak v knize Václav Šašek z Bírкова, Deník o jízdě a putování pana Lva z Rožmitálu a z Blatné z Čech až na konec světa, Památky 13, Praha 1951, s úvodem Fr. Svejkovského. – Naše ukázky odpovídají s. 24-25, 35-37, 43-44, 56-58, 110-111 edice Hrdinovy. – Překlad B. Mathesia upravil B. Ryba.